

« علوم تربیتی »

سال دوم _ شماره ۵ _ بهار ۱۳۸۸

ص ص ۲۱۰-۱۸۵

بررسی رابطه هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان دختر دوره‌ی دبیرستانی تیزهوش و عادی شهرستان خوی در سال تحصیلی ۸۹-۸۸

دکتر شعله لیوارجانی^۱

دکتر غلامرضا گل محمدنژاد^۲

معصومه قاسم شهنقی^۳

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی ارتباط هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان دختر دبیرستانی تیزهوش و عادی شهرستان خوی در سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ می‌باشد. این تحقیق از نظر روش توصیفی و از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه‌ی آماری پژوهش، کلیه دانش‌آموزان دختر تیزهوش و عادی پایه‌ی دوم و سوم متوسطه رشته‌های علوم تجربی و ریاضی فیزیک (شاخه نظری) دبیرستانهای دولتی شهرستان خوی به تعداد ۱۸۹۲ نفر است که از این تعداد ۱۷۷۴ نفر دانش‌آموز عادی و ۱۱۸ نفر دانش‌آموز تیزهوش می‌باشند تعداد نمونه آماری مطالعه حاضر با استفاده از فرمول کوکران به ترتیب ۲۶۸ نفر و ۵۱ نفر می‌باشد که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، شامل دو پرسشنامه هوش هیجانی (شرینگک) و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان (جرج هربرت) است. نتایج مطالعه نشانگر آن بود که بین هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان تیزهوش و عادی رابطه معنی‌داری وجود ندارد اما میانگین نمرات هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان تیزهوش بطور معنی‌داری بیشتر از دانش‌آموزان عادی است.

واژه‌های کلیدی:

هوش هیجانی، مهارت‌های اجتماعی، دانش‌آموزان تیزهوش، دانش‌آموزان عادی

^۱ - عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد تبریز و استادیار تمام وقت

^۲ - عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد تبریز و استادیار تمام وقت

^۳ - کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی

مقدمه

هوش هیجانی یک سازه چند عاملی است که از توانایی به هم پیوسته عاطفی، شخصی و اجتماعی تشکیل شده که ما را در رویارویی با مقتضیات زندگی روزمره یاری می دهد. هوش هیجانی توانایی های یک شخص در مواجهه با چالش های محیطی است و موفقیت فرد را در زندگی پیش بینی می کند. بنابراین هوش هیجانی را می توان بکارگیری قابلیت های عاطفی خود و دیگران، در رفتارهای فردی و گروهی، برای کسب حداکثر نتایج تعریف کرد (و ثوقی کیا، ۱۳۸۳، ۲). شواهد بسیاری ثابت می کند افرادی که مهارت هیجانی دارند - یعنی کسانی که احساسات خود را به خوبی می شناسند و هدایت می کنند و احساسات دیگران را نیز درک و به طرز اثربخشی با آنان برخورد می کنند- در هر حیطه ای از زندگی ممتازند (پارسا، ۱۳۸۳).

در سال های اخیر هوش هیجانی به عنوان عاملی که بالقوه در درک و پیش بینی عملکرد فرد، مفید است مورد توجه زیادی قرار گرفته است. آنچه که فکر روانشناسان را به خود معطوف داشته، این است که چرا تعداد زیادی از افراد با وجود داشتن هوش شناختی بالا در کارهای خود شکست می خورند و برعکس تعداد زیادی از افراد با بهره هوشی پایین تر در تلاشهای خود موفق می شوند؟ اینجاست که افراد باید بدانند برای موفقیت بیشتر در محیط های کار، تحصیل و یا زندگی صرفاً استفاده از هوش شناختی کافی نیست و هوش هیجانی هم در دستیابی به موفقیت بیشتر، نقش دارد (رضویان شاد، ۱۳۸۴).

دانیل گلمن (۱۹۹۷) معتقد است که برنامه های آموزش مهارت های هیجانی بایستی در مدارس بکار برده شوند. این برنامه ها نه تنها به آگاهی دانش آموزان از حالات هیجانی شان کمک می کنند و عزت نفس آنان را تقویت می نمایند، بلکه

---

¹-Emotional Intelligence

موجب می‌شوند که آنان در آزمون‌های شناختی نیز نمرات بهتری را کسب کنند. او
براین باور است که مدارس باید چگونگی اداره و کنترل هیجانها را به کودکان
بیاموزند و معلمان باید با تعامل محترمانه با کودکان و مراقبت از آنان، الگوهای
مناسبی برای تقویت این نوع رفتار در آنان باشند. در صورت عدم توجه به این
مسئله در سیستم تعلیم و تربیت، کسانی که امروز دانش‌آموز هستند فردا به عنوان
بزرگسالان و جوانان در محیط‌های کار، تحصیل و زندگی قادر نخواهند بود به
نحو مطلوبی به موفقیت‌های بالایی دست پیدا کنند و جامعه‌ی خود را به سطح
بالاتری ارتقاء دهند (گل‌من، ۱۹۹۷).

مهارت‌های اجتماعی توانایی برقراری روابط بین فردی با دیگران است به نحوی
که از نظر جامعه قابل قبول، ارزشمند، منطبق بر عرف و درعین حال برای شخص،
خانواده و جامعه سودمند بوده و بهره‌های دوجانبه داشته باشند. یکی از نشانه‌های
سلامت روانی و اجتماعی، وجود همین ارتباطات اجتماعی است. داشتن چنین
روابط گرم و صمیمی با انسان‌های دیگر منبع ایمنی، اعتماد، راحتی و آسایش
هر انسان، سازمان و جامعه‌ای است (هارجی و همکاران، ۱۳۸۲).

مهارت‌های اجتماعی یادگرفتنی هستند، شامل رفتارهای کلامی و غیرکلامی اند با
قصد، نیت، واکنشها و پاسخ‌های متناسب همراه اند، مستلزم زمان متناسب و کنترل
رفتارهای خاص می‌باشند، متأثر از عوامل محیطی هستند، تقویت‌های اجتماعی
دیگران را به حداکثر می‌رسانند (هارجی، ۱۳۸۲).

مهارت‌های ارتباطی، فردی، میان فردی، مهارت گروهی، مکانیسم اجتماعی شدن
انسان (جرج هربرت مید، ۱۹۲۹)، دیدگاه کنش متقابل نمادی (اچ ترنروویگلی،
۱۳۷۰)، مهارت ارتباط جهانی (گی روشه، ۱۳۷۴) نمونه‌ای از مهارت‌های فوق به
شمار می‌رود (نقل از سلیمان‌زاده، علی، ۱۳۸۸).

اگر دانش‌آموزان با این مهارت‌های اجتماعی آشنا بشوند می‌توانند در جامعه،
عقاید خود را بیان نموده و از نظرات خود دفاع کنند و با دوستان، همکلاسان و

همسایگان ارتباط بگیرند و به آنان همدردی و همفکری نشان دهند. در صورت عدم برخورداری از این مهارتها وقتی وارد جمعی شوند نمی دانند چه بگویند و چگونه رفتار نمایند و قادر به برقراری رابطه متقابل اجتماعی و تعامل با دیگران نیستند. مشکلاتی نظیر بزهکاری، افت تحصیلی، ناسازگاری در مدرسه و اعتیاد و سوء مصرف دارو، ضعف در مهارتهای اجتماعی به شمار می رود و لذا از نهاد آموزش و پرورش انتظار می رود که امکان رشد تمام استعدادهای بالقوه ی کودکان و نوجوانان را فراهم سازد.

در واقع تحقیقات نشان داده است که کلید تعیین و پیش بینی موفقیت و کامیابی تنها هوش شناختی نیست. بسیاری از افراد با هوش شناختی بالا در زندگی حیرانند حال آنکه بسیاری با هوش شناختی پایین تر به موفقیت و کامیابی دست یافته اند. شاید افراد باهوشی را بشناسیم که به علت بی لیاقتی اجتماعی یا فقدان انگیزه، در زندگی اجتماعی چندان موفق نیستند و چه بسا افراد باهوش عمومی متوسط و با اتکاء اعتماد به توانایی هایشان به موقعیتهای اجتماعی و شغلی بالا و موفقیتهای چشمگیری دست یافته باشند (بار-ان، ۲۰۰۰).

مشکل روابط امروزی، عدم آگاهی از این موضوع است که چگونه میتوانیم با خلق و احساس خود طوری زندگی کنیم که با دیگران نیز سازگاری و هممنوائی داشته باشیم. بزرگترین چالش بشری، توسعه روابط معنی دار و رضایت بخش است و هسته اصلی هر گونه روابط موفق، آمیزه درستی از احساسات، منطق و استدلال است. کیفیت و میزان گستردگی شبکه روابط اجتماعی، تحت تأثیر هوش هیجانی است، یعنی افرادی با هوش هیجانی بالا، تعاملات مثبت بیشتری برقرار می کنند (آوستین و همکاران، ۲۰۰۵) و زندگی عاطفی غنی تری دارند (گلمن، ۱۹۹۵).

داشتن مهارتهای اجتماعی و هوش هیجانی از ضرورتهای اساسی زندگی امروز است. این ضرورت بویژه برای سنین نوجوانی و جوانی که افراد را در رویارویی با

موقعیتهای متعدد قرار می‌دهد، بیشتر ملموس می‌باشد. در این رابطه نقش مدرسه و معلمان از اهمیت بسزایی برخوردار است. فردی که به تحصیل می‌پردازد نه تنها باید بتواند از آموخته‌های علمی خود بهره‌بردار باشد بلکه باید به عنوان یک شهروند، به وظایف اجتماعی خود نیز عمل کند و بداند که در روابط اجتماعی و بده‌بستان‌های روانی و عاطفی، در شرایط خاص چه عملی مناسب و چه عملی نامناسب است. هدف اساسی پژوهش، تعیین رابطه بین هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان دختر دبیرستانی تیزهوش و عادی شهرستان خوی است. همچنین پژوهشگران بدنبال یافتن پاسخ مناسب به سوالات ذیل هستند:

- ۱- آیا بین هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان تیزهوش رابطه وجود دارد؟
- ۲- آیا بین هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان عادی رابطه وجود دارد؟
- ۳- کدام یک از مؤلفه‌های هوش هیجانی پیش‌بینی‌کننده مناسبی برای متغیر مهارت‌های اجتماعی است؟
- ۴- آیا دانش‌آموزان تیزهوش از هوش هیجانی بیشتری نسبت به دانش‌آموزان عادی برخوردارند؟
- ۵- آیا دانش‌آموزان تیزهوش از مهارت‌های اجتماعی بیشتری نسبت به دانش‌آموزان عادی برخوردارند؟

روش تحقیق

با توجه به اینکه این تحقیق رابطه‌ی بین هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی را مورد مطالعه قرار می‌دهد، لذا فقط به توصیف وضع موجود می‌پردازد و بدون دستکاری یا کنترل متغیرها رابطه‌ی بین دو متغیر هوش هیجانی و مهارت‌های

اجتماعی را مورد مطالعه قرار می‌دهد. از اینرو تحقیق از نوع تحقیقات همبستگی می‌باشد.

جامعه‌ی آماری

جامعه‌ی آماری پژوهش شامل کلیه‌ی دانش‌آموزان دختر تیزهوش و عادی پایه‌ی دوم و سوم متوسطه (شاخه نظری) دبیرستانهای دولتی شهرستان خوی در سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ می‌باشد. تعداد افراد جامعه آماری ۱۸۹۲ نفر است که از این تعداد ۱۷۷۴ نفر، دانش‌آموز عادی محسوب می‌شوند. لازم به توضیح است که در دبیرستان تیزهوشان این شهرستان فقط رشته‌های علوم تجربی و ریاضی فیزیک دایر می‌باشد که از بین جامعه آماری تیزهوشان ۱۱۸ نفر در این رشته‌ها مشغول به تحصیل می‌باشند.

نمونه آماری

در رابطه با جامعه آماری دانش‌آموزان عادی که ۱۷۷۴ نفر است با استفاده از فرمول کوکران و با فرض مقدار اشتباه مجاز (d) به مقدار ۰/۰۵ و در سطح اطمینان ۹۵٪، $n = 316$ بدست آمد. چون نسبت حجم نمونه به حجم جامعه بیش از ۰/۰۵ می‌باشد، یعنی $\frac{316}{1774} = 0.178$ بنابراین تعداد نمونه را برای حجم نهایی تعدیل کرده و $n' = 268$ بدست آمد.

و در رابطه با جامعه آماری دانش‌آموزان تیزهوش که ۱۱۸ نفر است با استفاده از فرمول کوکران و با فرض مقدار اشتباه مجاز (d) به مقدار ۰/۰۵ و در سطح اطمینان ۹۵٪، $n = 90$ بدست آمد. چون نسبت حجم نمونه به حجم جامعه بیش از ۰/۰۵ می‌باشد، یعنی $\frac{90}{118} = 0.76$ بنابراین تعداد نمونه را برای حجم نهایی تعدیل نموده و $n' = 51$ بدست آمد.

ابزارهای اندازه‌گیری

به منظور جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز از ابزار اندازه‌گیری مناسب که پرسشنامه‌های استاندارد می‌باشد، استفاده گردیده است.

۱- پرسشنامه‌ی هوش هیجانی سبیر یا شرینگک: این پرسشنامه ۳۳ ماده دارد و ۵ مؤلفه‌ی هوش هیجانی را می‌سنجد و در قالب مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت تنظیم شده است. هر سؤال حاکی از یک موقعیت می‌باشد و آزمودنی باید خود را در آن موقعیت قرار دهد و یکی از گزینه‌ها را که با حالات روحی و روانی-اش سازگاری بیشتری دارد انتخاب نماید.

این پرسشنامه توسط منصوری (۱۳۸۰) بر روی دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه‌های تهران مورد هنجاریابی قرار گرفته است. لازم به ذکر است که پرسشنامه‌ی هوش هیجانی بر روی گروه‌های سنی مختلف اجرا شده است. هر آزمودنی ۶ نمره‌ی جداگانه دریافت می‌کند که ۵ نمره‌ی آن مربوط به هر کدام از مؤلفه‌ها و ۱ نمره بصورت کل می‌باشد.

۲- سؤالات ۲۴گانه‌ی مربوط به مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان که مبتنی بر تئوری‌های مکانیسم اجتماعی شدن انسان (جرج هربرت مید)، کنش متقابل نمادین، نقش اجتماعی و خودآیین‌سان طراحی گردیده‌اند.

مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان در شش بعد اصلی تعلق گروهی، میزان همدردی، توانایی اظهارنظر و کنترل خود، توانایی اصلاح افکار و عقاید و وفاق اجتماعی آن سنجیده خواهد شد. بطوریکه پس از تحلیل عاملی انجام شده، هر کدام از شاخص‌ها با ۴ سؤال که هر کدام نیز در مقیاس رتبه‌ای ۵ درجه‌ای طراحی شده‌اند، ارزیابی خواهند شد. در نهایت نمره‌ی مهارت اجتماعی دانش‌آموزان از ترکیب نمرات تعلق گروهی، میزان همدردی، توانایی اظهارنظر، کنترل خود، توانایی اصلاح افکار و عقاید و وفاق اجتماعی بدست خواهد آمد.

$$\text{مهارت‌های اجتماعی} = \frac{24 - \text{جمع نمرات سؤالات ۲۴ گانه}}{16-4} \times 100$$

روش اجرا

در این پژوهش نمونه گیری براساس روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای صورت گرفته است. یعنی ابتدا از بین مدارس متوسطه مورد نظر تحقیق با توجه به حجم نمونه چند مدرسه به طور تصادفی انتخاب شدند. کلاس‌ها و دانش‌آموزان نیز به طور تصادفی انتخاب شدند و پرسشنامه‌ها اجرا گردیدند.

یافته‌ها

آیا بین هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان تیزهوش رابطه وجود دارد؟

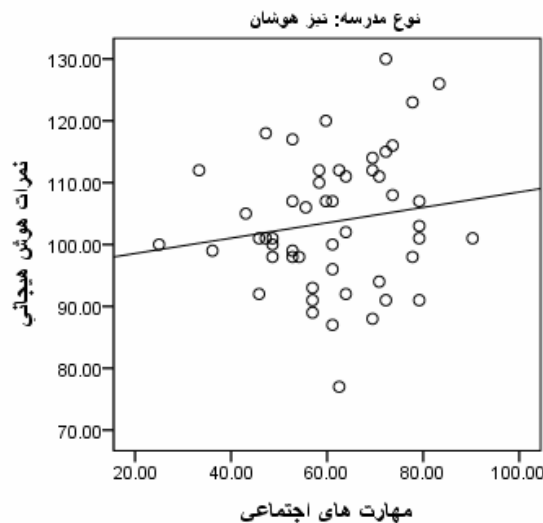
جدول (۱) شاخص‌های آمار توصیفی متغیر هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی مدرسه تیزهوشان

	میانگین	انحراف استاندارد	فراوانی
هوش	۱۰۳/۶۷	۱۰/۷۹	۵۱
مهارت‌های اجتماعی	۶۱/۱۴	۱۳/۴۸	۵۱

جدول (۲) ضریب همبستگی متغیرهای هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی مدرسه تیزهوشان

		هوش	مهارت‌های اجتماعی
هوش	همبستگی پیرسون	۱	۰/۱۵۵
	سطح معنی‌داری (دو دامنه)		۰/۲۷۷
	فراوانی	۵۱	۵۱
مهارت‌های اجتماعی	همبستگی پیرسون	۰/۱۵۵	۱
	سطح معنی‌داری (دو دامنه)	۰/۲۷۷	
	فراوانی	۵۱	۵۱

نمودار (۱) نمودار خط رگرسیون متغیر هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی مدرسه تیزهوشان

در جدول (۱) شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان مدرسه تیزهوشان شامل فراوانی، انحراف استاندارد و میانگین گزارش شده است. با توجه به جدول میانگین و انحراف استاندارد نمرات هوش هیجانی دانش‌آموزان مدرسه تیزهوشان به ترتیب برابر ۱۰۳/۶۷ و ۱۰/۷۹ و میانگین و انحراف استاندارد نمرات مهارت‌های اجتماعی به ترتیب برابر ۶۱/۱۴ و ۱۳/۴۸ است. در جدول (۲) ضریب همبستگی گشتاوری پیرسون متغیرهای هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی گزارش شده است چون مقدار ضریب همبستگی محاسبه شده ($r = ۰/۱۵۵$) دو دامنه معنی دار نیست ($sig = ۰/۲۷۷$) بنابراین فرض صفر تأیید و فرض تحقیق رد می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که بین نمرات هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان مدرسه تیزهوشان رابطه معنی‌داری وجود ندارد و این نتیجه همسو با نمودار خطی شماره (۱) است.

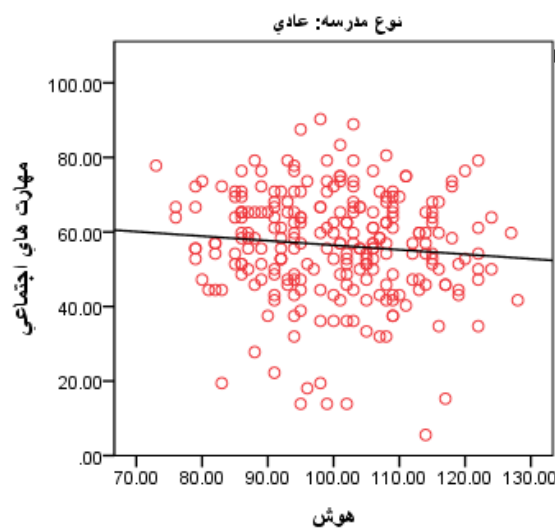
آیا بین هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان عادی رابطه وجود دارد؟

جدول (۳) شاخص‌های آمار توصیفی متغیر هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی مدرسه عادی

	میانگین	انحراف استاندارد	فراوانی
هوش هیجانی	۱۰۰/۲۴۱	۱۱/۱۰۸۱	۲۶۸
مهارت‌های اجتماعی	۵۶/۴۱۲	۱۳/۷۶۴۱۶	۲۶۸

جدول (۴) ضریب همبستگی متغیرهای هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی مدرسه عادی

		هوش هیجانی	مهارت‌های اجتماعی
هوش هیجانی	همبستگی پیرسون	۱	-۰/۰۹۸
	سطح معنی‌داری (دو دامنه)		۰/۱۰۸
	فراوانی	۲۴۸	۲۵۸
مهارت‌های اجتماعی	همبستگی پیرسون	-۰/۰۹۸	۱
	سطح معنی‌داری (دو دامنه)	۰/۱۰۸	
	فراوانی	۲۶۸	۲۶۸

نمودار (۲) نمودار خط رگرسیون متغیر هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی مدرسه عادی

در جدول (۳) شاخص‌های آمار توصیفی نمرات متغیرهای هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان مدارس عادی گزارش شده است. میانگین و انحراف استاندارد نمرات هوش هیجانی به ترتیب برابر ۱۰۰/۲۴ و ۱۱/۱۱ و میانگین و انحراف استاندارد نمرات مهارت‌های اجتماعی هم به ترتیب برابر ۵۶/۴۱ و ۱۳/۷۶ است. برای بررسی فرضیه ۲ از آزمون ضریب همبستگی گشتاوری پیرسون به شرح جدول (۴) استفاده شده است. مقدار ضریب همبستگی محاسبه شده ($r = -0/098$) دو دامنه معنی دار نیست ($sig = 0/108$) بنابراین فرض صفر تأیید و فرض تحقیق رد می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که بین نمرات هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان مدارس عادی رابطه معنی داری وجود ندارد و این نتیجه همسو با نمودار خطی شماره (۲) است.

کدام یک از مؤلفه‌های هوش هیجانی پیش‌بینی‌کننده مناسبی برای متغیر مهارت‌های اجتماعی است؟

جدول (۵) شاخص‌های آمار توصیفی نمرات مؤلفه‌های هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی

	میانگین	ریشه مجذور میانگین	فراوانی
مهارت‌های اجتماعی	۵۷/۲۵۸۰	۵۸/۸۹۴۴۹	۳۱۹
خودانگیزی	۲۱/۱۶۳۰	۲۱/۳۴۸۰۶	۳۱۹
خودآگاهی	۲۶/۳۲۶۰	۲۶/۷۵۱۳۸	۳۱۹
خودکنترلی	۱۸/۵۰۴۷	۱۹/۰۱۸۱۴	۳۱۹
هوشیاری اجتماعی	۱۹/۰۹۰۹	۱۹/۳۹۱۸۵	۳۱۹
قابلیت‌های اجتماعی	۱۵/۶۴۸۹	۱۵/۹۵۰۲۶	۳۱۹

جدول (۶) ضریب همبستگی مؤلفه های هوش هیجانی با مهارت های اجتماعی

		مهارت های اجتماعی	خود انگیزی	خود آگاهی	خود کنترلی	هوشیاری اجتماعی	قابلیت های اجتماعی
ضریب همبستگی پیرسون	مهارت های اجتماعی	۱	۰/۹۶۲	۰/۹۵۵	۰/۹۴۷	۰/۹۵۷	۰/۹۵۱
	خود انگیزی	۰/۹۶۲	۱	۰/۹۷۶	۰/۹۶۳	۰/۹۷۵	۰/۹۷۰
	خود آگاهی	۰/۹۵۵	۰/۹۷۶	۱	۰/۹۷۱	۰/۹۸۱	۰/۹۷۷
	خود کنترلی	۰/۹۴۷	۰/۹۶۳	۰/۹۷۱	۱	۰/۹۶۷	۰/۹۶۴
	هوشیاری اجتماعی	۰/۹۵۷	۰/۹۷۵	۰/۹۸۱	۰/۹۶۷	۱	۰/۹۷۵
	قابلیت های اجتماعی	۰/۹۵۱	۰/۹۷۰	۰/۹۷۷	۰/۹۶۴	۰/۹۷۵	۱
سطح معنی داری یک دانه	مهارت های اجتماعی	۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	خود انگیزی	۰/۰۰۰	۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	خود آگاهی	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	خود کنترلی	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	هوشیاری اجتماعی	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰	۰/۰۰۰
	قابلیت های اجتماعی	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰
فراوانی	مهارت های اجتماعی	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹
	خود انگیزی	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹
	خود آگاهی	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹
	خود کنترلی	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹
	هوشیاری اجتماعی	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹
	قابلیت های اجتماعی	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹	۳۱۹

در جدول (۵) شاخص های آمار توصیفی مهارت اجتماعی و مؤلفه های هوش هیجانی گزارش شده است و در جدول (۶) ضریب همبستگی مؤلفه های هوش هیجانی با مهارت اجتماعی گزارش شده است و همبستگی بین مؤلفه های هوش هیجانی با مهارت اجتماعی معنی دار است. چون مقدار سطح معنی داری همه آنها از ۰/۰۱ کمتر است.

جدول (۷) مؤلفه‌هایی که به ترتیب وارد معادله شده‌اند را نشان می‌دهد چون مقدار ضریب همبستگی خود‌انگیزی با مهارت اجتماعی ($r=0/962$) بیشتر از بقیه است بنابراین اول این مؤلفه وارد معادله شده است و بعد از آن به ترتیب مؤلفه‌های هوشیاری اجتماعی و خود‌کنترلی وارد معادله شده‌اند.

دلیل عدم ورود دو مؤلفه دیگر (خودآگاهی و قابلیت‌های اجتماعی) به علت همپوشی داشتن با سه مؤلفه قبلی است. با توجه به مقادیر مندرج در جدول (۸)، چون مقدار R محاسبه شده برای متغیر خود‌انگیزی ($r=0/962$) در سطح $0/01$ معنی‌دار است بنابراین بطور معنی‌داری مهارت اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند و اضافه شدن مؤلفه هوشیاری اجتماعی و بعد از آن خود‌کنترلی قدرت پیش‌بینی را بالا برده است که مقدار ضریب همبستگی آنها به ترتیب ($r=0/966$ ، $r=0/967$) که هر دو تای آنها نیز در سطح $0/01$ معنی‌دار هستند چون مقدار سطح معنی‌داری هوشیاری اجتماعی برابر $0/001$ و خود‌کنترلی برابر $0/007$ است، توان دوم هر یک از مقادیر ضریب همبستگی بین خود‌انگیزی، هوشیاری اجتماعی و خود‌کنترلی با مهارت اجتماعی به ترتیب برابر $0/925$ ، $0/933$ و $0/934$ است و این بیانگر این نکته است $92/5\%$ واریانس یا تفاوت مهارت‌های اجتماعی مربوط به واریانس مؤلفه‌ی خود‌انگیزی و $93/3\%$ واریانس مهارت‌های اجتماعی مربوط به واریانس مؤلفه‌های خود‌انگیزی و هوشیاری اجتماعی و $93/4\%$ واریانس مهارت‌های اجتماعی مربوط به واریانس مؤلفه‌های خود‌انگیزی، هوشیاری اجتماعی و خود‌کنترلی است و این مقادیر ذکر شده ($92/5\%$ ، $93/3\%$ و $93/4\%$) معنی‌دار هستند چون مقدار F محاسبه شده برای آنها با توجه به جدول (۹) یعنی $F_1=3912/86$ و $F_2=2197/89$ و $F_3=1496/81$ در سطح $0/01$ معنی‌دار هستند. در جدول (۱۰) که ضرایب خام و استاندارد رگرسیون به نمرات t تبدیل شده‌اند را نشان می‌دهد و مقدار t محاسبه حالت اول خود‌انگیزی وارد معادله شده، برابر $t=62/55$ در سطح $0/01$ معنی‌دار است و در حالت دوم که خود‌انگیزی و هوشیاری اجتماعی وارد معادله شده‌اند

برابر $t=6/78$ و $t=6/1$ در سطح $0/01$ معنی دار است و در حالت سوم که خودانگیزی، هوشیاری اجتماعی و خودکنترلی وارد معادله شده‌اند برابر $t=4/15$ ، $t=7/3$ ، $t=2/7$ در سطح $0/01$ معنی دار هستند. می‌توان نتیجه گرفت که در مرتبه اول، خودانگیزی بهترین پیش‌بینی کننده برای متغیر مهارت‌های اجتماعی بوده و در مدل دوم، مجموعه خودانگیزی و هوشیاری اجتماعی و در مدل سوم، مجموعه خودانگیزی، هوشیاری اجتماعی و خودکنترلی پیش‌بینی کننده مناسبی برای متغیر مهارت‌های اجتماعی می‌باشد.

جدول (۷) مؤلفه های وارد شده در تحلیل رگرسیون

مدل	متغیرهای وارد شده	متغیرهای حذف شده	روش
۱	خود انگیزی	.	Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter $\leq .050$, Probability-of-F-to-remove $\geq .100$).
۲	هوشیاری اجتماعی	.	Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter $\leq .050$, Probability-of-F-to-remove $\geq .100$).
۳	خود کنترلی	.	Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter $\leq .050$, Probability-of-F-to-remove $\geq .100$).

جدول (۸) تحلیل رگرسیون مؤلفه های هوش هیجانی با مهارت اجتماعی

مدل	مقدار R	مجدور R	مجدور R تعدیل شده	برآورد خطای استاندارد	مقادیر تعدیل یافته				
					مجدور R تعدیل یافته	F تعدیل شده	df1	df2	سطح معنی داری Fتعدیل یافته
۱	۰/۹۶۲	۰/۹۲۵	۰/۹۲۴	۱۶/۱۶۳۲	۰/۹۲۵	۳/۹۰۵	۱	۳۱۸	۰/۰۰۰
۲	۰/۹۶۶	۰/۹۳۳	۰/۹۳۲	۱۵/۳۱۷۶	۰/۰۰۸	۳۷/۰۶۳	۱	۳۱۷	۰/۰۰۰
۳	۰/۹۶۷	۰/۹۳۴	۰/۹۳۴	۱۵/۱۶۴۵	۰/۰۰۲	۷/۴۴۶	۱	۳۱۶	۰/۰۰۷

جدول (۹) تحلیل واریانس برای بررسی تفاوت‌ها با مهارت اجتماعی

سطح معنی‌داری sig	مقدار F	مجذور میانگین	df	مجموع مجذورات	مدل
۰/۰۰۰	۳۹۱۲/۸۶۴	۱۰۲۳۳۰۶/۴۷۲	۱	۱۰۲۳۳۰۶/۴۷۲	رگرسیون
					باقیمانده
					جمع
۰/۰۰۰	۲۱۹۷/۸۹۵	۵۱۶۰۲۲/۷۸۸	۲	۵۱۶۰۲۲/۷۸۸	رگرسیون
					باقیمانده
					جمع
۰/۰۰۰	۱۴۹۶/۸۰۶	۳۴۴۵۷۵/۱۹۴	۳	۳۴۴۵۷۵/۱۹۴	رگرسیون
					باقیمانده
					جمع

جدول (۱۰) ضرایب خام و استاندارد رگرسیون که به t تبدیل شده‌اند.

مدل	ضرایب استاندارد		مقدار t	سطح معنی‌داری Sig	
	B	خطای استاندارد			
۱ خود انگیزی	۲/۶۵۳	۰/۰۴۲	۰/۹۶۲	۶۲/۵۵۳	۰/۰۰۰
۲ خود انگیزی	۱/۵۸۲	۰/۱۸۰	۰/۵۷۳	۸/۷۸۵	۰/۰۰۰
هوشیاری اجتماعی	۱/۲۱۰	۰/۱۹۸	۰/۳۹۸	۶/۱۰۱	۰/۰۰۰
۳ خود انگیزی	۱/۳۹۶	۰/۱۹۱	۰/۵۰۶	۷/۳۰۱	۰/۰۰۰
هوشیاری اجتماعی	۰/۹۲۵	۰/۲۲۳	۰/۳۰۵	۴/۱۵۳	۰/۰۰۰
خود کنترلی	۰/۵۱۰	۰/۱۸۹	۰/۱۶۵	۲/۷۰۱	۰/۰۰۰

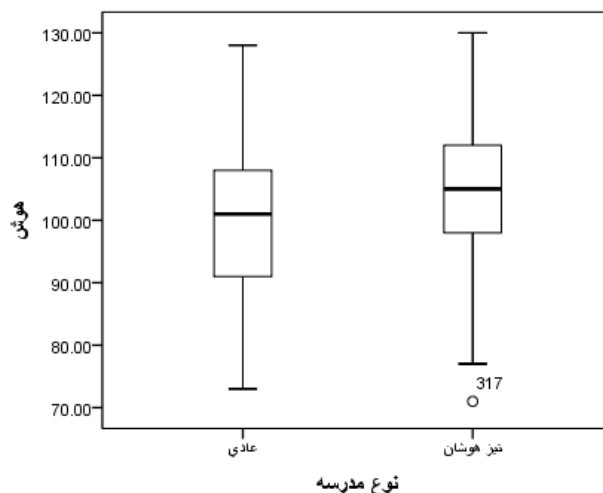
آیا دانش‌آموزان تیزهوش از هوش هیجانی بیشتری نسبت به دانش‌آموزان عادی برخوردارند؟

جدول (۱۱) شاخص‌های آمار توصیفی نمرات هوش هیجانی دانش‌آموزان عادی و تیزهوش

	نوع مدرسه	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین
نمرات هوش هیجانی	عادی	۲۶۸	۱۰۰/۲۴	۱۱/۱۰۸	۰/۶۷۸
	تیزهوشان	۵۱	۱۰۳/۶۶	۱۰/۷۹	۱/۵۱

جدول (۱۲) تجزیه و تحلیل آزمون استیودنت نمرات هوش هیجانی دانش آموزان عادی و تیزهوش

	نمرات هوش هیجانی	
	با واریانس‌های ادغام شده	با واریانس‌های مجزا
آزمون لون برای همسانی واریانس‌ها F	۰/۳۳	
سطح معنی‌داری sig	۰/۸۵۶	
آزمون T برای مقایسه میانگین‌ها	-۲/۰۲۷	-۲/۰۶۸
درجه آزادی df	۳۱۷	۷۱/۶۶۵
سطح معنی‌داری دو دامنه	۰/۰۴۳	۰/۰۴۲
تفاوت میانگین‌ها	-۳/۴۲۵	-۳/۴۲۴
خطای استاندارد تفاوت	۱/۶۸۹	۱/۶۵۶
حد پایین	-۶/۷۴۸	-۶/۷۲۶
فاصله اعتماد ۹۵ درصد		
حد بالا	-۰/۱۰۰۹	-۱/۲۳۳

نمودار (۳) نمودار جعبه (BOX PLOT) برای مقایسه نمرات هوش هیجانی دانش آموزان عادی و تیزهوش

به طور کلی از نمودار جعبه‌ای می‌توان به اطلاعات زیر دسترسی پیدا کرد: این نمودار علاوه بر نشان دادن میزان پراکندگی داده‌ها، نقاطی را که از مرکزیت داده‌ها دورند را نشان می‌دهد و ضلع کوچک جعبه‌ها که ضلع بالایی مقدار Q_3 و ضلع پایینی مقدار Q_1 را نشان می‌دهد و هر چه فاصله‌ی بین Q_1 و Q_3 بیشتر باشد

دلیل بر پراکندگی بیشتر داده است و با توجه به نمودار (۳) چون فاصله‌ی بین دو ضلع جعبه‌ی مربوط به دانش‌آموزان عادی نسبت به دانش‌آموزان تیزهوش بیشتر است. بنابراین پراکندگی نمرات دانش‌آموزان عادی از دانش‌آموزان تیزهوش بیشتر است و چون این خط برای دانش‌آموزان عادی متقارن‌تر است دلیل بر این است که توزیع میانگین هوش هیجانی برای دانش‌آموزان مدارس عادی نسبت به مدارس تیزهوش متقارن‌تر است.

در جدول (۱۱) شاخص‌های آمار توصیفی نمرات هوش هیجانی دانش‌آموزان مدارس عادی و تیزهوش شامل فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد و خطای استاندارد میانگین گزارش شده است. و فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد نمرات هوش هیجانی دانش‌آموزان مدارس عادی به ترتیب برابر ۲۶۸، ۱۰۰/۲۴ و ۱۱/۱۱ و همان مقادیر برای دانش‌آموزان مدارس تیزهوشان به ترتیب برابر ۵۱، ۱۰۳/۶۶ و ۱۰/۷۹ است برای بررسی فرضیه از آزمون t استیودنت به شرح جدول (۱۲) استفاده شده است. قبل از اجرای آزمون t به نتایج آزمون همسانی واریانسها مراجعه می‌کنیم و چون مقدار F محاسبه شده ($F=۰/۳۳$) معنی‌دار نیست ($sig=۰/۸۵۶>۰/۰۵$) بنابراین شرط همسانی واریانسها تحقق یافته و در ادامه به نتایج آزمون t با واریانسهای ادغام مراجعه خواهیم کرد و با توجه به جدول (۱۲) چون مقدار t محاسبه شده ($t=۲/۰۲۷$) با درجه آزادی ($d.F=۳۱۷$) در سطح کمتر از ۰/۰۵ معنی‌دار است ($Sig=۰/۰۴۳<۰/۰۵$) بنابراین فرض صفر در سطح ۰/۰۵ رد و فرض تحقیق با اطمینان بیش از ۹۵٪ تأیید می‌شود و می‌توان نتیجه گرفت که بین میانگین نمرات هوش هیجانی دانش‌آموزان مدارس تیزهوش و عادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد و میانگین نمرات هوش هیجانی دانش‌آموزان مدارس تیزهوش بطور معنی‌داری بیشتر از میانگین نمرات دانش‌آموزان مدارس عادی است و این نتیجه با نمودار جعبه‌شماره (۳) همخوانی دارد.

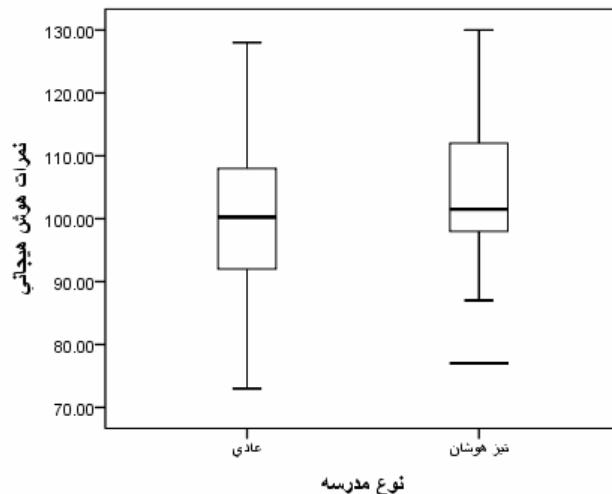
آیا دانش آموزان تیزهوش از مهارت‌های اجتماعی بیشتری نسبت به دانش آموزان عادی برخوردارند؟

جدول (۱۳) شاخص‌های آمار توصیفی نمرات مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان عادی و تیزهوش

	نوع مدرسه	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین
نمرات مهارت‌های اجتماعی	عادی	۲۶۸	۵۶/۴۱۲۲	۱۳/۷۶	۰/۸۴۰۷۸
	تیزهوشان	۵۱	۶۱/۱۴	۱۳/۴۸۱۵	۱/۸۸۷۷۹

جدول (۱۴) تجزیه و تحلیل آزمون t برای مقایسه میانگین نمرات مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان عادی و تیزهوش

	نمرات مهارت‌های اجتماعی	
	با واریانس‌های ادغام شده	با واریانس‌های مجزا
آزمون لون برای همسانی واریانس‌ها	۰/۰۶۲	
F		
سطح معنی‌داری sig	۰/۸۰۳	
آزمون t برای مقایسه میانگین‌ها	-۲/۲۵۵	-۲/۲۸۷
درجه آزادی df	۳۱۷	۷۱/۲۷۸
سطح معنی‌داری دو دامنه	۰/۰۲۵	۰/۰۲۵
تفاوت میانگین‌ها	-۴/۷۲۶۱۱	-۴/۷۲۶۱۱
خطای استاندارد تفاوت	۲/۰۹۶	۲/۰۶۶
حد پایین	-۸/۸۵	-۸/۸۵
فاصله اعتماد ۹۵ درصد		
حد بالا	-۰/۶۰۲	-۰/۶۵۷

نمودار (۴) نمودار جعبه (BOX PLOT) برای مقایسه میانگین نمرات مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان عادی و تیزهوش

با توجه به نمودار (۴) پراکنندگی و ویژگی مهارت اجتماعی دانش‌آموزان تیزهوش از دانش‌آموزان عادی بیشتر است و همچنین نقطه ۵۰ درصدی دانش‌آموزان تیزهوش از دانش‌آموزان عادی بالاتر است و توزیع مهارت اجتماعی در دانش‌آموزان هیچکدام از دو گروه تیزهوش و عادی متقارن نیست و توزیع آن در دو طرف نقطه ۵۰ درصدی اندکی متفاوت است.

در جدول (۱۳) شاخص‌های آمار توصیفی نمرات مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان مدارس عادی و تیزهوش شامل فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد و خطای استاندارد میانگین گزارش شده است. و فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد نمرات مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان مدارس عادی به ترتیب برابر ۲۶۸، ۵۶/۴۱ و ۱۳/۷۶ و همان مقادیر برای دانش‌آموزان مدرسه تیزهوشان به ترتیب برابر ۵۱، ۶۱/۱۴ و ۱۳/۴۸ است. برای بررسی فرضیه از آزمون t با واریانس‌های ادغام شده به شرح جدول (۱۴) استفاده شده است. چون مقدار F محاسبه شده ($F=۰/۰۶۲$) معنی‌دار نیست چون مقدار سطح معنی‌داری از ۰/۰۵

است ($\text{sig} = 0/025 < 0/05$) با توجه به جدول (۱۴) چون مقدار t محاسبه شده ($t = 2/255$) با درجه آزادی ($d.F = 317$) در سطح کمتر از $0/05$ معنی دار است و با اطمینان بیش از $0/95$ می توان ادعا کرد که بین میانگین نمرات مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان مدارس تیزهوش و عادی تفاوت معنی داری وجود دارد و چون میانگین نمرات مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان مدرسه تیزهوشان بیشتر از مدارس عادی است فرض صفر رد و فرض تحقیق تأیید می شود و می توان با اطمینان بیش از $0/95$ ادعا کرد که میانگین نمرات مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان مدرسه تیزهوشان بیشتر از دانش آموزان مدرسه عادی است و این نتیجه همسو با نمودار جعبه شماره (۴) است.

بحث و نتیجه گیری

اغلب زمانی را که برای نزاع با یکدیگر سپری می کنیم بیشتر از زمان دوست داشتن ماست. روابط امروزی از فشارهایی چون بازار رقابت، آشفستگی جهانی، مسئولیت‌های مالی و انتظار موفقیت رنج می برد. کار فرمایان اغلب از زیردستان و همکاران شاکی هستند که تلاش زیاد نمی کنند و طبقات پایین از کارفرمایان که حق و حقوقشان را عادلانه پرداخت نمی کنند و با آنها مثل ماشین برخورد می شود، این داستانی دیرینه است. آنچه هوش هیجانی می خواهد به ما بیاموزد ایجاد روابط فردی و شغلی خود و ارتقاء و بهبود می باشد و در واقع رسیدن به موفقیت ها در زندگانی است.

ارتباط میان فردی اساس و شالوده هویت و کمال انسان است و مبنای اولیه پیوند وی با دیگران را تشکیل می دهد. مهارت‌های اجتماعی مؤثر، موجب شکوفایی افراد و بهبود کیفیت روابط می شود. این درحالی است که مهارت‌های اجتماعی غیرمؤثر جلوشکوفایی انسان رامی گیرد و برای روابط، حکم سم را دارد و حتی روابط را تخریب می کند. انسانها درگیر ارتباط می شوند تا هویت پیدا کنند

و پیوندهای خود را بادیگران عمیق تر می‌کنند و در ضمن، مشکلات خود و جامعه را رفع می‌کنند (وود، ۱۳۸۴).

مهارت‌های اجتماعی به عنوان یک تکلیف برای افراد جامعه برای بهتر زیستن لازم می‌باشد. جامعه شناسان و روان شناسان در دهه های اخیر در بررسی اختلالات رفتاری و انحرافات اجتماعی به این نتایج رسیده اند که بسیاری از اختلالات و آسیب ها در ناتوانی افراد در تحلیل صحیح و مناسب از خود و موقعیت خویش و عدم احساس کنترل و کفایت شخصی جهت رویارویی با موقعیت های دشوار و عدم آگاهی برای حل مشکلات و مسائل اجتماعی به شیوه مناسب، ریشه دارد. بنابراین با توجه به تغییرات و پیچیدگی های روز افزون جوامع، گسترش روابط اجتماعی و آماده سازی افراد، به خصوص نسل جوان جهت رویارویی با موقعیت های دشوار امری ضروری به نظر می‌رسد.

با توجه به آنچه اشاره شد و نظر به اینکه توسعه ی جامعه در دنیای کنونی در گرو توسعه و پیشرفت علمی و فرهنگی افراد و مخصوصاً جوانان که ذخیره های انسانی و فکری کشورمان هستند می‌باشد، اهمیت توجه به جنبه های مؤثر در پیشرفت و تعالی آنان در تعلیم و تربیت بیش از پیش روشن می‌شود و لزوم تحقیق و تفحص بیشتر را در عوامل مؤثر در این پیشرفت، بویژه هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی و مؤلفه های آنها نمایان می‌کند.

سوال اول به بررسی رابطه بین هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان تیزهوش پرداخته است و نتایج حاصل بیانگر این است که بین هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان مدرسه تیزهوشان رابطه وجود ندارد و این نتیجه با نتیجه حاصل از تحقیقات شاته و مالوف (۲۰۰۱) مغایرت دارد و شاید یکی از دلایل مغایرت، ویژگی ها و امکانات فرهنگی و آموزشی و اجتماعی حاکم بر مناطق مختلف است.

سوال دوم به بررسی رابطه بین هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان مدارس عادی پرداخته است و نتیجه حاصل بیانگر این است که بین هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان مدارس عادی رابطه وجود ندارد و این نتیجه مغایر با نتایج حاصل از تحقیق رضویان شاد (۱۳۸۴) و اینگلببرگ (۲۰۰۴) و کانگوسی و پیترسون (۱۹۹۸) می‌باشد و دلیل مغایرت نتایج شاید این باشد که در رابطه‌ی بین هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی عوامل موثرتر دیگری وجود داشته باشد.

سوال سوم به بررسی این موضوع می‌پردازد که کدام یک از مؤلفه‌های هوش هیجانی پیش‌بینی‌کننده مناسبی برای متغیر مهارت‌های اجتماعی است و این نتیجه حاصل شد که در مرتبه اول، خودانگیزی بهترین پیش‌بینی‌کننده برای متغیر مهارت‌های اجتماعی بوده و در مدل دوم، مجموعه خودانگیزی و هوشیاری اجتماعی و در مدل سوم، مجموعه خودانگیزی، هوشیاری اجتماعی و خودکنترلی پیش‌بینی‌کننده مناسبی برای متغیر مهارت‌های اجتماعی می‌باشد و $92/5\%$ واریانس مربوط به مهارت اجتماعی مربوط به واریانس مؤلفه‌ی خودانگیزی و $93/3\%$ واریانس مهارت اجتماعی مربوط به واریانس مؤلفه‌های خودانگیزی و هوشیاری اجتماعی و $93/4\%$ واریانس مهارت‌های اجتماعی مربوط به واریانس مؤلفه‌های خودانگیزی و هوشیاری اجتماعی و خودکنترلی است و این نتیجه همسو با نتایج حاصل از تحقیقات رضویان شاد (۱۳۸۴) که به شکلی رابطه‌ی مؤلفه‌های هوش هیجانی و سازگاری اجتماعی را مورد بررسی قرار داده و همچنین با تحقیق گریتنس و همکاران (۲۰۰۵) که در پی یافتن رابطه‌ی بین هوش هیجانی و سازگاری با شرایط دشوار محیط کار بود، می‌باشد.

سوال چهارم به بررسی تفاوت میزان هوش هیجانی دانش‌آموزان تیزهوش و عادی پرداخته است و نتیجه حاصل از آزمون فرضیه‌ی سوم این است که بین میانگین نمرات هوش هیجانی دانش‌آموزان عادی و تیزهوش تفاوت معنی‌دار

وجود دارد و میانگین نمرات هوش هیجانی دانش‌آموزان تیز هوش بطور معنی داری بیشتر از دانش‌آموزان عادی است و این نتیجه با نتایج حاصل از تحقیق انجام گرفته توسط آبرومز (۱۹۸۹) که به بررسی تفاوت مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان تیز هوش و عادی پیش دبستانی پرداخته است، شباهت دارد.

سوال پنجم که به بررسی تفاوت مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان تیز هوش و عادی پرداخته است و نتیجه اینکه بین مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان تیز هوش و عادی تفاوت معنی داری وجود دارد و میانگین نمرات مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان تیز هوش بیشتر از دانش‌آموزان عادی است و این نتیجه همسو با نتیجه حاصل از تحقیق انجام گرفته توسط آبرومز (۱۹۸۹) است که ایشان هم به این نتیجه رسیده بودند که مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان تیز هوش از کودکان متوسط بیشتر است.

پیشنهادات

- مدرسه از جایگاه ویژه‌ای در پرورش هوش هیجانی به عنوان مؤلفه تاثیر گذار در روند تکامل جنبه‌های تحصیلی و اجتماعی دانش‌آموزان برخوردار است. بنابراین ضرورت دارد که در برنامه‌های رسمی و غیر رسمی مدارس جایگاه ویژه‌ای برای پرورش مهارت‌های هیجانی دانش‌آموزان در نظر گرفته شود.
- آموزش مهارت‌های اجتماعی نباید محدود به کودکان باشد بلکه نوجوانان و جوانان و بزرگسالان نیازمندی را که اجتماعی شدن آنها با مشکل مواجه شده است در بر گیرد. به بیان دیگر آموزش مهارت‌های اجتماعی باید از یک سو به عنوان بخشی از آموزش همگانی و از سوی دیگر به مثابه بخشی از آموزش بزرگسالان تلقی شود.
- در برنامه‌های رسمی و غیر رسمی مدارس جایگاه ویژه‌ای برای پرورش مهارت‌های اجتماعی و هوش هیجانی دانش‌آموزان در نظر گرفته شود.

- نظر به اهمیت هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی در زندگی پیشنهاد می‌شود که در مدارس جهت استفاده از روش‌های آموزش هوش هیجانی و مهارت‌های اجتماعی، برنامه ریزی و هماهنگی لازم از طرف مدیران و معلمان و سایر دست‌اندرکاران برنامه‌های آموزشی و پرورشی بعمل آید.

منابع و مآخذ

- پارسا، ن (۱۳۸۳)، هوش هیجانی، تهران: رشد، چاپ سوم.
- رضویان شاد، م (۱۳۸۴)، رابطه هوش هیجانی با سازگاری اجتماعی و پیشرفت تحصیلی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تبریز.
- سلیمان زاده، ع (۱۳۸۸)، بررسی رابطه بین مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه شهرستان ملکان در سال تحصیلی ۸۸-۸۷ پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی تبریز.
- سیاروچی، ژ و همکاران (۱۳۸۳)، هوش عاطفی در زندگی روزمره ترجمه نوری امام زاده ای، اصغر و نصیری، حبیب ا...، اصفهان: نشر نوشته، چاپ اول.
- کارتلیج، جی و میلبرن، جی. اف (۱۳۷۲)، آموزش مهارت‌های اجتماعی به کودکان، نظری نژاد، محمد حسین، مترجم، مشهد: آستان قدس رضوی
- گلمن، د (۱۳۸۲)، هوش هیجانی، ترجمه پارسا، نسرین، چاپ دوم، تهران: رشد
- گلمن، د (۱۳۸۳)، هوش هیجانی در کار، ترجمه: ابراهیمی، بهمن، جوینده، محسن، تهران: بهین دانش.
- منصور، ب (۱۳۸۰)، هنجاریابی پرسشنامه هوش هیجانی سبیریاشرینگک در بین دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه‌های تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبایی.
- نظری، ش (۱۳۸۲)، بررسی مهارت‌های اجتماعی دختران نوجوان سرآمد شاغل به تحصیل در مراکز آموزشی استعداد‌های درخشان، غیرانتفاعی و عادی تهران، جواد اژه‌ای (گردآورنده)، ویژگی‌های شخصیتی تیزهوشان در پژوهش‌های روانشناختی در ایران، تهران: نشر سمپاد: ۴۶۸-۴۵۰.
- هارچی، ا و همکاران (۱۳۸۲)، مهارت‌های اجتماعی در ارتباطات میان فردی، چاپ سوم، تهران: رشد
- وثوقی کیا (۱۳۸۳)، هوش هیجانی، تهران: دانشگاه الزهرا.
- وود، ح (۱۳۸۴)، ارتباطات میان فردی (روانشناسی تعامل اجتماعی)، ترجمه فیروز بخت، مهرداد، تهران: مهتاب

-
- Bar-on, R., 1999, The Emotional Quotient Inventory (EQ-I). A Measure of Emotional Intelligence. Toronto, Canada: Multi-Health system.
  - Bar-on, R., 1997, The Emotional Quotient Inventory (EQ-I): Technical manual. Toronto: multi- Health system. INC...
  - Bar-on, R., 2000, Emotional Quotient Inventory (EQ-I). Handbook of Emotional Intelligence .sanfrancisco: Jossey-Bass.
  - Goleman, D., 1998, working with Emotional Intelligence. Bantam book.
  - Goleman, D., 1997, working with Emotional Intelligence. New York: Bantam book.
  - Goleman, D., 1995, Emotional Intelligence, why is can matter more than IQ. New York: bantam book.
  - Gerits, L.etal., 2005, Emotional Intelligence profiles of Nurses caring for people with severe Behavior problems. Personality and Individual Differences, 36, 1,33-43.
  - Schotte, N.S., Malouff, J.M., Thorsteinsson, E.B., Bhullar, N., & Rooke, S.E., 2007, a Meta-analytic Investigation of Relation between Emotional Intelligence and Health. Personality and Individual Differences 42, 921-933.